

Sygn. akt V KO 83/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Dołhy (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jarosław Matras

SSN Andrzej Ryński

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie R. M.

skazanego z art. 43 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 30 listopada 2016 r.,

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania zakończonego

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego

z dnia 12 grudnia 2013 r., sygn. akt II AKa (...)

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 17 czerwca 2013 r., sygn. akt II K (...),

1. pozostawia wniosek obrońcy bez rozpoznania;

2. z urzędu - na podstawie art. 542 § 3 kpk - wznowia postępowanie zakończone prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 12 grudnia 2013 r., sygn. akt II AKa (...), wobec R. M., a na podstawie art. 435 kpk w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. - także wobec D. K. w części dotyczącej skazania go za

przestępstwo z art. 43 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 kk w zw. z art. 65 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.;

3. uchyla wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 12 grudnia 2013 r., sygn. akt II AKa (...), w części zmieniającej wyrok Sądu Okręgowego w Z. z dnia 17 czerwca 2013 r., sygn akt II K (...) wobec R. M. i D. K. oraz tenże wyrok Sądu Okręgowego w Z. w części dotyczącej skazania R. M. i D. K., i sprawę w tym zakresie przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Z.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Z., wyrokiem z dnia 17 czerwca 2013 r., sygn. akt II K (...), skazał R. M. za przestępstwo z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 4 § 1 k.k. na karę 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności i karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 20 złotych stawka, a nadto orzekł nawiązkę w wysokości 5.000 zł. Tymże wyrokiem D. K. skazany został za przestępstwo z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. i art. 65 k.k. na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 50 stawek dziennych po 20 zł. stawka, nadto orzeczono nawiązkę w wysokości 5.000 zł.

Sąd Apelacyjny – po rozpoznaniu apelacji m. in. prokuratora i obrońców oskarżonych R. M. i D. K. – wyrokiem z dnia 12 grudnia 2013 r., sygn. akt II AKa (...), zmienił zaskarżony wyrok w odniesieniu do R. M. w ten sposób, że przyjął, iż oskarżony ten dopuścił się czynu z art. 43 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 4 § 1 k.k., polegającego na tym, że „na początku 1999 r. w Z. w celu osiągnięcia korzyści majątkowych, wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, wbrew przepisom ustawy, uczestniczył w obrocie i wprowadzał do obrotu znaczne ilości środków odurzających w postaci co najmniej 800 gram amfetaminy o wartości nie mniejszej niż 20 000 zł”, przyjął, że podstawą wymierzonej kary jest przepis art. 43 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, zaś podstawą orzeczonej nawiązki jest przepis art. 55 ust. 3 cyt. ustawy w zw. z art. 4 § 1 k.k. Natomiast w odniesieniu do D. K. Sąd

Apelacyjny przyjął, że oskarżony ten dopuścił się czynu z art. 43 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i podstawą wymierzenia kary pozbawienia wolności i grzywny jest przepis art. 43 ust. 3 cyt. ustawy w zw. z art. 4 § 1 k.k., zaś podstawą orzeczenia nawiązki jest przepis art. 55 ust. 3 cyt. ustawy w zw. z art. 4 § 1 k.k.

W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok w odniesieniu do R. M. i D. K. utrzymano w mocy.

Sąd Najwyższy, wyrokiem z dnia 14 stycznia 2015 r., sygn. akt V KK (...), oddalił kasację obrońcy skazanego R. M. jako oczywiście bezzasadną. Uchybienia wymienione w art. 439 § 1 k.p.k. nie były przedmiotem rozpoznania w trybie kasacji.

Wniosek o wznowienie postępowania zakończony wskazanym wyżej wyrokiem złożył obrońca R. M., powołując jako podstawę art. 542 § 1 i 3 k.p.k. oraz art. 544 § 2 k.p.k. Wniósł o uchylenie wyroków Sądu Okręgowego w Z. z dnia 17 czerwca 2013 r. II K (...) w części dotyczącej skazania R. M. oraz Sądu Apelacyjnego z dnia 12 grudnia 2013 r., II AKa (...), którym utrzymano w mocy wyrok Sądu Okręgowego „po dokonaniu niewielkiej korekty w zakresie kwalifikacji prawnej przypisanego czynu” i o przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Z. do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wniosku wskazano, że Sąd Najwyższy „rozpoznając w dniu 6 kwietnia 2016 r. kolejną kasację obrońców R. C. stwierdził, że od 12 kwietnia 2010 r. postępowanie przeciwko trzem oskarżonym tj. przeciwko C., M. i K. rozpoznawana była w niewłaściwym składzie 3-osobowym zamiast jednoosobowym co oznacza naruszenie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego w sprawie R. C. w sprawie V KK (...) stwierdzono, że w stosunku do skazanego D. K. i R. M. winno nastąpić wznowienie postępowania z urzędu ale do chwili obecnej nie nastąpiło wznowienie postępowania z urzędu dlatego wniosek obrońcy jest uzasadniony”.

W pisemnej odpowiedzi na wniosek Prokurator Prokuratury Krajowej wniósł:

1. o pozostawienie tego wniosku bez rozpoznania;
2. o wznowienie z urzędu na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. postępowania zakończony prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 12 grudnia 2013

r., sygn. akt II AKa (...) wobec R. M., a na podstawie art. 435 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. - także wobec D. K. w części dotyczącej skazania go za przestępstwo z art. 43 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.;

3. o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 12 grudnia 2013 r. sygn. akt II AKa (...), w części, w jakiej zmienił on wyrok Sądu Okręgowego w Z. z dnia 17 czerwca 2013 r. sygn. akt II K (...) wobec R. M. i D. K. oraz wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 17 czerwca 2013 r. sygn. akt II K (...) w części dotyczącej skazania R. M. i D. K. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Z.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania złożony przez stronę, a powołujący jako podstawę jedną z okoliczności wymienionych w art. 439 k.p.k. należało pozostawić bez rozpoznania jako niedopuszczalny z mocy ustawy.

Stanowisko takie znajduje oparcie w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego.

W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05 (OSNKW 2005, z. 6, poz. 48 Sąd Najwyższy stwierdził, że wznowienie postępowania na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w związku z ujawnieniem się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. może nastąpić tylko z urzędu, nie zaś na wniosek strony. Podobne stanowisko wyrażane było w wielu orzeczeniach, zapadłych zarówno przed, jak i po wydaniu wspomnianej uchwały (zob. m.in. postanowienia z dnia 21 kwietnia 2005 r., II KO 59/04, OSNKW 2005, z. 6, poz. 56; z dnia 8 czerwca 2005 r., IV KO 5/05, OSNwSK 2005, poz. 1123; z dnia 23 lutego 2010 r., V KO 115/09. OSNwSK 2010, poz. 389 czy z dnia 22 listopada 2012 r., LEX nr 1228515).

Pogląd, że wykładnia przepisu art. 542 § 3 k.p.k., w szczególności o charakterze systemowym i celowościowym, prowadzi do wniosku, że postępowanie w kwestii wznowienia postępowania na podstawie jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. toczyć się może tylko z urzędu, wyrażany jest również w doktrynie (por. m.in. T. Grzegorczyk: Wybrane zagadnienia najnowszej nowelizacji karnej, Państwo i Prawo 2003, z. 8, s. 15; tenże: Kodeks postępowania

karnego. Komentarz. Wydanie III, Kraków 2003, s. 1352; S. Zabłocki: Nowe i nie całkiem nowe wznowienie, *Palestra* 2003 nr 9-10, s. 92; tenże [w :] Z. Gostyński [red.]: Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom III, wydanie II zmienione, Warszawa 2004, s. 689)

Pismo obrońcy R. M. winno być potraktowane zatem nie jako wniosek o wznowienie postępowania, lecz jedynie jako impuls mogący posłużyć do zainicjowania wznowienia postępowania z urzędu (por. postanowienie SN z dnia 9 lutego 2005 r., II KO 38/04, LEX nr 146194).

Analiza akt sprawy w sposób jednoznaczny wskazuje, że podstawy do wznowienia postępowania z urzędu w odniesieniu do skazanego R. M., a w oparciu o art. 435 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. także wobec skazanego tym samym wyrokiem D. K. rzeczywiście zaistniały.

Akt oskarżenia w niniejszej sprawie wniesiony został w lutym 2002 r. i obejmował pierwotnie 13 oskarżonych, przy czym trzem z nich zarzucono popełnienie zbrodni z art. 42 ust. 3 w zw. z ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Inne zarzucone oskarżonym czyny stanowiły występki z tej ustawy oraz występki z Kodeksu karnego, w tym z art. 258 § 1 i 3 k.k. Zgodnie z przepisami art. 25 § 1 k.p.k. i art. 28 § 1 k.p.k. w ówczesnie obowiązującym brzmieniu sprawa podlegała rozpoznaniu przez Sąd Okręgowy w składzie jednego sędziego i dwóch ławników.

Pierwszy wyrok skazujący wszystkich oskarżonych za zarzucane im przestępstwa zapadł w maju 2005 r. Został on jednak uchylony w stosunku do dziewięciu oskarżonych (w tym do dwóch, którym zarzucono popełnienie zbrodni) i sprawę przekazano do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w pierwszej instancji. Sprawa rozpoznawana była dalej przed tym Sądem od grudnia 2006 r., w składzie ławniczym, przy czym kilkakrotnie na skutek zmian składu tego Sądu w odniesieniu do ławników była ona prowadzona od początku, zaś od 2008 r. już tylko w stosunku do 8 oskarżonych.

W dniu 1 marca 2010 r., przy kolejnym prowadzeniu rozprawy od początku, wyłączono do odrębnego postępowania sprawę 5 oskarżonych (w tym dwóch, którym zarzucano popełnienie zbrodni) w związku ze złożonym przez nich wnioskiem o dobrowolne poddanie się karze. Rozprawę w stosunku do R. C., R. M.

i D. K. odroczone i rozpoczęto prowadzić od początku w nowym składzie ławniczym 12 kwietnia 2010 r. Rozprawa była kolejno odraczana, a w maju 2011 r. rozpoczęta od początku wobec zmiany w składzie ławniczym. Następna zmiana składu ławniczego - skutkująca ponownym rozpoczęciem rozprawy – miała miejsce w dniu 19 grudnia 2011 r. i w tym składzie wydany został w dniu 17 czerwca 2013 r. wyrok w pierwszej instancji.

Tymczasem poczynając od rozprawy z dnia 12 kwietnia 2010 r., a więc od ograniczenia rozprawy do trzech wymienionych oskarżonych, przestała istnieć podstawa do prowadzenia sprawy w składzie ławniczym. Od dnia 28 lipca 2007 r. weszła bowiem w życie nowelizacja dokonana ustawą z dnia 15 marca 2007 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 112, poz. 766). Wprowadziła ona nowe brzmienie art. 28 § 1 k.p.k., przyjmując zasadę orzekania na rozprawie głównej jednoosobowo, zaś w składzie ławniczym jedynie w sprawach o zbrodnie (nowy art. 28 § 2 k.p.k.). Zgodnie z przepisem intertemporalnym - art. 18 ust. 1 wspomnianej ustawy nowelizacyjnej - w sprawach, w których rozpoczęto rozprawę główną z udziałem ławników i nie zakończono jej przed wejściem ustawy w życie, przyjęto zasadę stosowania przepisów dotychczasowych. Jednakże w razie odroczenia rozprawy, jeśli po tym odroczeniu nie była ona prowadzona w dalszym ciągu, nakazano prowadzenie rozprawy już według przepisów po nowelizacji. W układzie procesowym niniejszej sprawy oznaczało to wymóg prowadzenia rozprawy od dnia 12 kwietnia 2010 r. w składzie jednoosobowym.

W świetle powyższego nie ulega wątpliwości, że doszło do uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady Sądu Okręgowego w Z. wydającego wyrok w sprawie sygn. II K (...).

Uchybienia tego nie dostrzegł Sąd odwoławczy, należało zatem: 1. z urzędu, na podstawie art. 542 § 3 k.p.k., wznowić postępowanie zakończone prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 12 grudnia 2013 r., sygn. akt II AKa (...), wobec R. M., a na podstawie art. 435 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. – także wobec D. K. w części dotyczącej skazania go za przestępstwo z art. 43 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.; 2. uchylić wyrok

Sądu Apelacyjnego w części, w jakiej zmienił on wyrok Sądu Okręgowego w Z. z dnia 17 czerwca 2013 r., sygn. akt II K (...), wobec R. M. i D. K. oraz wyrok Sądu Okręgowego w Z. w części dotyczącej skazania R. M. i D. K., i sprawę przekazać w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Z.

r.g.